

κύλησα . . . Πόσο ξμεινα καί ; . . . Λίγες, πολλές  
ώρες ; Μέρους ; Βδομάδες ; . . . Δέν ξαίρω ! . . . Ποῦ  
νὰ ξαίρω ! . . .

Ξόπησα δὴ σὺ νοσοκομεῖο . . . Σὲ τοῦτο τὸ κρε-  
βάτι . . . Τὸ πόδι μου τὸ δεξιὸ κατατασιασμένο . . . Τὰ  
μοῦτρα μου καταξυσισμένα . . . Τὰ παγίδια μου κατα-  
λιανισμένα . . .

Κάταγμα τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἐπιπεπλεγμένον. Μώ-  
λωπες εἰς τὸ πρόσωπον μετὰ κατάγματος τοῦ δεξιοῦ  
βρεγματικοῦ ὁστοῦ . . . Δύσις τῆς συνεχείας τῶν  
ἑπαλῶν μορίων κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἡμιθωράκιον . . .  
Κι ἄλλα, κι ἄλλα. Σωστὸ φορητὸ νοσοκομεῖο κατάν-  
τησα.

## III

Θὰ ζήσω ; . . . Θὰ πεθάνω ; . . . Μὰ κι ἂν πε-  
θάνω, λίγο μὲ νοιάζει. Θὰ πεθάνω εὐχαριστημένος,  
γιατρέ μου, σ' τὸρκίζομαι.

Τὸ θάνατο δὲ μοῦ τὸν ἔδωσε βόλι ἀνθρώπου.  
Μοῦ τὸν ἔδωσε ἡ φύση. Ἡ μόνη ποῦχει δικαίωμα  
νὰ δίνει τὸ θάνατο, ἀφοῦ μόνη αὐτὴ μπορεῖ καὶ δι-  
νει καὶ τὴ ζωή.

Δὲ σκοτώθηκα ἀπὸ ἀνθρώπο — δὲ σκότωσα ἀν-  
θρώπο.

Τὸ νιώθεις πόσο μεγάλο εἶναι αὐτό, γιατρέ μου ;  
Καὶ θὰν τὸ νιώθεις ἐσὺ αὐτό — ἐσὺ ποῦ κι ἂ φο-  
ρεῖς τὴ στρατιωτικὴ στολή, τὴ φορεῖς ὄχι γιὰ νὰ  
σκοτώνεις ἀνθρώπους, μὰ γιὰ ν' ἀρπάξεις ἀνθρώ-  
πους ἀπὸ τὰ δόντια τοῦ χάρου — γιὰ νὰ μαλακώ-  
νεις λίγο, ἔσο σοῦ εἶναι μπορετό, τὴν ἀνθρώπι-  
νη θηριωδία . . . Γιὰ νὰ ἐξαγνίζεις τὸν Κόιν . . .

(Ἀπὸ τὰ Γερμανικά)

Μ. Π. ΝΑΣ...

## ΧΩΡΙΟΥΔΑΚΙ

Σκλάβο μου πήρες τὴν καρδιά, φτωχό μου χωριου-  
[δάκι,

Ποῦ ἀπλώνεσαι ἀπ' τὸ κρύσταλλο, σὲ ἀνθέμια βουνο-  
[πλάγια,

Μὲ τῆσπρα τὰ σπιτάκια σου, τὸ μαῦρο σου ἐκκλη-  
[σάκι,

Τὰ ἡσυχάχα περβόλια σου καὶ τὰ γραφιά σου  
[μύγια.

"Ἄλλοι ἄς ποθοῦν τὰ δέρονται σιῆς Πολιτείας τὴν  
[τρέλλα...

Μικρὰ ἀπ' τὸ διάφανο τὸ φῶς κι' ἀπ' τὴ λαγγύετρα  
[εἰρήνη...

Γιὰ μέγα μὴν ἀπλὴ ψυχὴ κ' αἰσθαντικὰ κοπέλλα  
Χαρά, εὐτυχία οὐρανόφερτη, τῶν κόλπων σου ἢ  
[γαλήνη!

## ΓΡΑΜΜΑ

Δὲν ἦρθε ἀπ' τοὺς ἀνθρώκους ἡ μυρουδιά, ἀπ' τὴ  
[γλάστρα,

Οὐδὲ ἡ δροσούλα ἀπ' τὸ βοινό, τὸ φῶς ἀπὸ τὸν  
[ἥλιο,

Δὲν ἔπαισε ἀπ' τὸν οὐρανὸ ἡ χαρὰ τρελλή, γελάστρα,  
Ἀπόψε σιῆς καλύβας μου τὸ φτωχικὸ βασίλειο.

"Ὅλα ἔνα χέρι σπλαχνικὸ τᾶφες ἀργά . . . σὺ Δεῖλι,  
Μιδὴν ὄρα, ποῦ κρυφόβουνα σάπελισμο γιὰ Σένα.

— Ἐκεῖ σὺ μέγα εἰκόνημα, πλάι σ' ἀργυρὸ καν-  
[τήλι,

Τὸ γράμμα εἶναι, ποῦ μοῖσαιλες, ἀγάπη μου, ἀπ' τὰ  
[ξένα.

ΦΙΛΗ Κ. ΒΑΤΙΑΗ

## ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΑΒΕΡΝΑΣ

Εἶχαμε πάει σὲ μιὰ ταβερνούλα ξύλινη ὁμορ-  
φοκτισμένη, ποῦ πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς εἴτανε  
καρφωμένη μιὰ ἄσπρη πλάκα καὶ πάνω τῆς εἴτανε  
χρυσωμένη κἄτι μαῦρα γράμματα χρυσά, ποῦ  
λέγανε «ΚΡΟΝΟΣ». Πῶς τὸ βόηκε καὶ γιατί διά-  
λεξε αὐτὸ τὸνομα ὁ ταβερνιάρης, μοῦ κίνησε τὴν πε-  
ρίεργεια καὶ κάποτε ποῦ τὸν ρώτησα, μοῦ εἶπε αὐ-  
τὸ ἔβαλα αὐτό γιατί ἔτσι λέγανε οἱ ἀρχαῖοι τὸ θεὸ τῆς  
ρετινάς, καὶ ὅταν τοῦ εἶπα ἐγὼ πῶς δὲ λεγότανε  
ἔτσι, κείνος γέλασε εἰρωνικά, μὲ κοίταξε ἀπὸ πάνω  
ἔσα μὲ κάτω σανάθελε νὰ μὲ μετρήσῃ κ' ἔτσι σανά-  
λαξε ιδέα γιὰ μένα μοῦ λέει «Μὰ ἐγὼ σὲ νόμιζα  
γιὰ γραμματιζούμενο, ἀλλὰ σὺ φαίνεσαι μπιτ γιὰ  
μπιτ ἀγράμματος».

Καθησμένοι λοιπὸν κείνο τὸ βράδυ πάνω σὲ ξύ-  
λινους πάγκους, γύρω σένα τραπέζι, ξύλινο κέκεϊνο,  
χαρτισμένο μὲ τὰ ποτήρια ποῦ μέσα ἡ ρετινά χρύ-  
σιζε ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ μπροστὰ μας  
ἀκουγότανε ὁ ἄκαλὸς ἦχος τῆς θάλασσας ποῦ γινό-  
τανε ἀπὸ τὸ σιγοφίλημα ποῦ ἔκανε στὰ κατάλευκα  
βύσσα καὶ οἱ ἀχτίνες τοῦ φεγγαριοῦ πέφτανε στὴ  
θάλασσα καὶ φαίνότανε σὺν νάτατε ποτάμι ἀπὸ ἀσπ-  
μι' ἔτσι λοιπὸν καθισμένοι καὶ κουτσουπίνοντας ἔλεγε  
καθόντας καὶ κἄτι ποῦ τοῦχε συμβεῖ στὴν πολυποίκιλη  
ζωή του.

Καὶ πρῶτα ἤρχισε ὁ καπετὰν Δημήτρης, καὶ τὸν  
λέγανε ἔτσι, γιατί ἀπὸ μικρὸ παιδί εἶχε φάει τὰ  
χρόνια του στὴ θάλασσα καὶ γνωστὸς γιὰ τίς τερα-  
τολογίες του, νὰ λέει πῶς κάποτε εἶχε στὸ κρεβάτι  
τοῦ μιὰ κόττα καὶ ἔνα πρῶτὴ τὴν ἔκουσε νὰ φωνάζει,

πάει νά δει καί τί βλέπει; ἡ κόρτα του εἶχε κάμει ἕνα κῆρ κ' ἔγραφε ἀπάνω τῶνομά του καί τῷστειλε λέει σέ κάποιον μουσεῖο στό Παρίσι, καί ἀφοῦ κάνανε ὅλοι πῶς τὸ πιστέψανε, γιατί ἀλλοιῶτικα θύμωνε, ἄρχισε ὁ μπάρπα Θύμιος νά λέει, πῶς κάποτε ὁ γιός του ὁ Μήτσος ἔταν εἴτανε δέκα χρονῶνε ἀρρώστησε βαρειά, μιὰ νυχτιὰ λοιπὸν νόμισε πῶς θά πέθαινε τὸ παιδί του, τρέχει μεσάνυχτα καί χτυπᾷ στό σπίτι τοῦ παπᾶ, γιά νά πάει νά μεταλάβει τὸ παιδί... ἀλλὰ ὁ παπᾶ Παναγῆς, ἔτσι λεγότανε, δὲ στάθηκε τρόπος νά πάει, γιατί τοῦ λέει πῶς τώρα χριστιανέ μου εἶναι μεσάνυχτα καί κάνει κρύο, ἔπειτα δὲ σοῦ συμφέρει γιατί θά σοῦ πάρω πολλά... ..

Κι' ἀφοῦ ἔβρισε κάμποσο ὅλους τοὺς παπάδες, γιατί καθὼς ἔλεγε κολιὸς γιά κολιὸς ἀπὸν βαρέλι εἶναι, ἄρχισε ὁ Μαστρο Γιάννης· κεῖνος διηγῆθηκε τὴν τραγῶδα πού ἔκανε τὸ ἐννενηντὰ ἔφτα στὸν πόλεμο, ὅπου φύγει, φύγει ἐρεῖ παιδιὰ. Ὅστερ κ' ἦρθε ἡ σειρὰ τοῦ γέρο Νικόλα· εἴτανε ἕνα γεροντάκι, πού ἡ δυστυχία εἴτανε ζωγραφισμένη στό ἀδύνατο πρόσωπό του....

— Ἐγὼ συντρόφοι, λέει, θά σᾶ; πῶ πῶς πέθανε ὁ γιός μου, τὸ μόνο στήριγμα πού εἶχα γιά τὰ γεροντάμπα μου. Εἴτανε παιδί δεκαοχτῶ χρονῶνε καί τῶχα βάλει στό κοντινὸ ἐργοστάσιο καί δούλευε καλὰ· εἴτανε κοντὰ δύο χρόνια περκαμέν, πού μιὰ μέρα τοῦς λέει ὁ μηχανικός, ἐρεῖ παιδιὰ ξαίρετε ὅτι ἐδωμέστ κιντυνεύετε, ἡ σκεπὴ εἶναι ἑτοιμὴ νά πέσει καί θά πᾶτε ὅλοι μαζύ; νά πᾶτε λοιπὸν στό Διευ-

θυντὴ γιά νά παραπονεθῆτε, νά τοῦ πεῖτε νά τὴ φτιάξει, γιατί πῆγα ἐγώ, ἀλλὰ δὲ μακούμε... Πῆγανε τὰ παιδιὰ, ξαναπῆγανε... ὅλο ὑπόσχεςες τοῦς ἔδινε, ἀλλὰ τίποτε· καί νά πεῖς πῶς δὲν πῆγιναν οἱ δουλειὲς καλὰ; ἐκκομμοῦρεῖχανε κάνει...

Μιὰ μέρα, δέκα εἴτανε ἡ ὥρα, θυμῆμι, εἴμουνα κ' ἔχτιζα σένα κοντινὸ μέρος, ἔκουσα μιὰ βουή καί κατόπι φωνὲς πολλές, ἀμέσως ὑπεψίστηκα, κατεβαίνω κάτω καί τρέχω, στοὺς δρόμους εἶδα ἀνθρώπους νά τρέχουνε κατὰ τὸ ἐργοστάσιο, πῆγα καί γώ... Τί γινότανε· δὲν μπορῶ νά σᾶ; πῶ... Μαννάδες, παιδιὰ, ἀδέρφια... κακοντυμέν, ξυπόλυτα νά χτυποῦνται καί νά φωνάζουν... Οἱ ἄλλοι ἐργάτες τοῦς ξεπλακῶνανε καί ἄλλοι εἴτανε μὲ βουλιχγμένο κεφάλι, ἄλλοι μὲ βουλιχγμένο τὸ στήθος, κανέναν δὲ βρήκανε ζωντανὸ καί καθέναν πού ξεπλακῶνανε καί τὸν θάζανε στή μπάντα τωριαζόντουσαν ἀπάνω του οἱ δικοὶ του καί οὔρλιζαν καί κοντὰ ὅλους πῆγε κι ὁ γιόκας μου, τὸν εἶδα σὲ μιὰ ἄκρη πεταμένο, εἴτανε ἀγνώριστος... Μᾶς ἔραγαν οἱ κκοῦρ-γοὶ τὰ παιδιὰ μας....

Σταμάτησε ὁ γέρος καί μὲ δουρκωμένα μάτια χτύπησε νευρικά τὸ τραπέζι... Ἦρθε ὁ ταβερνιάρης μὲ τὴν πατσαδούρα στὰ χέρι... Ἦρε μας μισὴ ὀκτὸ ἀκόμα γιά νά πᾶνε οἱ πίκρες τῆς ζωῆς κάτω, λέει ὁ γέρος... Κ' ὅστερ ἀπὸ κάμποση ὥρα ἀκούστηκε ἕνα σιγοτραγούδιμα.

Κ. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ

## ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

### ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

#### “ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝ,”

Μ' αὐτὸ τὸν τίτλο δημοσίεψε ὁ Ξενόπουλος ἕνα φιλολογικὸ ἄρθρο στὸν «Παντογνώστη», πού τὸ ἐκτυπῶνουμε καί στοῦ «Νουμά» γιατί σὲ πολλὰ συμφωνοῦμε μαζί του. Σὲ π ο λ λ ᾶ, εἶπαμε, ἔχι σὲ ὅλα. Τὸ π ο ὦ καί σὲ π ο ι ᾶ διαφωνοῦμε μὲ τὸν Ξενόπουλο, εἶναι γνωστὸ στοὺς ταχικοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» καί περιττὸ νὰ τὰ ἐκταμασιῶμε. Μᾶς σώνει πού ὁ Ξενόπουλος, ὅστερ ἀπὸ πολυχρόνιους ἐλιγμούς, σὺν ἐπιδέξιος σιραιτηγός, ἔφτασε σιὴ δική μας γνώμη, πού χρόνια καί χρόνια τὴν κοπανᾶμε στοῦ «Νουμά»,

πῶς ὁ Παλαμάς εἶναι Ε ῥ ω π α ῖ ο ς ποιητής, πῶς ἡ τέχνη του καί ἡ ἐργασία του ἔχει ξεπεράσει ἀπὸ καιρὸ τὰ ἑλληνικὰ πνευματικὰ σύνορα. Μὲ ὅσα πάλι λέει γιά τὸ «Ὁραῖον παρελθόν», μᾶς κέντησε τὴν ὄρεξη τὰ δημοσιεύουμε, κάτω ἀπὸ τὸ ἄρθρο του, ἕνα σημειῶμά μας, γραμμένο τὸν περασμένο Μάρτη, σὰ δημοσιεύαμε τὰ «Φιλολογικὰ πορτραῖτα» στοῦ «Ἐλεύθερο Βῆμα» καί πού δὲν τὸ τυπώσαμε, γινεῖ δὲν εἶχε θέση σ' ἐφημερίδα καθημερινή.

Τὰ «Φιλολογικὰ Πορτραῖτα» τοῦ κ. Δ. Ταγκοπούλου μᾶς ἐπαναφέρουν εἰς τὸ 1890. Μᾶς ἐνθυμιζοῦν τὰς μεγάλας λογοτεχνικὰς καί δημοσιογραφικὰς προσωπικότητας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Καί μᾶς κάμνουν νά συλλογισθῶμεν: ὑπάρχουν καί σήμε-